

Ilyen volt 2013...

A magyarországi nemzetiségi közösségek életében megint sok újdonságot, s néhány váratlan eseményt hozott a 2013-as esztendő. Megkezdte tevékenységét a KLIK, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ és vele elindult az új közoktatási rendszer, mely alapvető változásokat hozott az iskolák életébe. Tovább folytatódott az országos önkormányzatok intézmény-átvételi folyamata, amelyre a nemzetiségi törvény is ösztönzi a szereplőket. Megjelentek a 2011. évi népszámlálási adatok, minden közösség szembesült a számokkal, a korfa adataival, melyek sok mindent előrevetítenek. És nem utolsó sorban – oly sok év után először – itt az országgyűlési képviselői lehetősége. Már több országos önkormányzat közgyűlése döntött arról, hogy állít-e listát a 2014. évi parlamenti választásokra, sőt megkezdődtek a 2014. évi őszi nemzetiségi választások előkészületei is, hiszen megint civil szervezetek állítják a jelöltek. A választások rendje is megváltozott. Ezekről a témákról kérdeztük Heinek Ottót, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata és Fuzik Jánost, az Országos Szlovák Önkormányzat elnökét.

Heinek Ottó:

A magyarországi német közösség a népszámláláskor felvállalta nemzetiségét, identitását, legalábbis 2001-hez képest nem várt módon megerősödött. Nagyon fontos tényeket mutatnak a népszámlálási adatok, amelyekre sok minden épül. Különösen kedvező az, amit a korfa mutat, nevezetesen, hogy közösségünk fiatalodik, reneszánszát éli a német nemzetiség. A legfontosabb mutatónak a magát nemzetiséginek vallók számát tartom, mely megduplázódott 2001 óta, azaz több mint 131 000 főre emelkedett. Erősödött Budapest és Pest megye, Veszprém megyében viszont csökkenés mutatkozott. Ezek okait még elemezni kell. Meglep viszont az az adat, miszerint majdnem másfél millióan tartózkodtak a választástól. Ezen is el kell gondolkodni. Lehet mondani, hogy nem volt kötelező a választás, de ez így volt 2001-ben is...

Az oktatási rendszerről, az ez évi állapotokról továbbra is az a véleményem, hogy káosz uralkodik. Az általános iskoláink egy nagyon koncentrált rendszerbe kerültek, mely nem ad teret a helyi, nemzetiségi sajátosságok kibontakozásának, sőt harcolni kell olyan dolgokért is, mint az intézmény hivatalos

névhasználata. Konkrétan a szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskoláról van szó, melyben kiváló német nemzetiségi oktatás folyik. A KLIK egyelőre úgy döntött, hogy az iskola júniusig használhatja ugyan a német nevet is, de nem a hivatalos levelezésben, sem az iratokban, s még a kétnyelvű bélyegzőjéről is le kell mondania. Miután ez a döntés ellentmond a törvénynek, beadvánnyal fordultunk az ombudsmanhoz a témában. A tanév úgy indult, hogy nem ismertük a finanszírozást. A tanárok nem tudták, hogy mennyi lesz a fizetésük. Harminckét órát kell dolgoznia egy pedagógusnak? Óriási leterhelés! Miközben egyes pedagógusok bére emelkedett, a szakmailag jól képzett, több diplomás intézményvezetőké nincs rendezve, az övéké egy kezdő tanító fizetésével vált azonossá, ami teljesen igazságtalan. De nem folytatom.

Ősszel több, mint sokkoló volt az a bejelentés – egyéni képviselői indítványként nyújtották be az országgyűlésnek –, mely az egyházi és nemzetiségi iskoláktól forrásokat kívánt elvonni. A mi esetünkben ez havi 16 millió forintot jelentett volna, ami kigazdálkodhatatlan. Végül gyors egyeztetések, tárgyalások következtek, és ez a gond szerencsésen megoldódott. Nyitott viszont még a Magyarországi Németek Országos Pedagógiai Intézetének helyzete, kezdeményeztük ennek is a rendezését, miközben természetesen a pedagógusok a bizonytalanság ellenére, ott is végzik a dolgukat. Az átvett intézmények, a Koch Valéria Iskolaközpont Pécsen, a pilisvörösvári Friedrich Schiller Gimnázium és részben a bajai MNEKK. Egyelőre más oktatási intézmény átvételét nem is tervezzük.

Közgyűlésünk döntött a német nemzetiség országgyűlési képviselőtéről, de természetesen még többször is tárgyalunk majd róla. Listát állít az országos önkormányzat, mégpedig az 1995 óta kialakított és jól működő területi elv szerint. Megyéenként működnek a regionális irodáink, és a tervek szerint a listánk mintegy 25 fős lesz. Január 1-jén indul a regisztráció, állásfoglalásunkat – a sokszorosítható

regisztrációs lappal – már elküldtük minden regionális irodának. Felvilágosító, informális előadásokkal járjuk a régiókat. Csak néhány ilyen rendezvény helyszínét említem: Szekszárd, Baja, Somberek, Mány, Veszprém, Budapest, Pest megye, Bács-Kiskun. Lista még nincs, de 2014. január 11-én Pécsen, a Kodály Központban tartandó hagyományos újévi gálánkon, az Önkormányzatok Napján már szeretnénk bemutatni. A megyék jelölik majd a listán szereplőket. Döntés született arról, hogy a magyarországi németek kampánya nem lesz provokatív, negatív, minden demokratikus párttal normális kapcsolatra törekszünk, hiszen ők döntöttek a parlamenti képviselőről, nem pedig a nemzetiségekről. Az oktatásra és a kulturális autonómiára fókuszálunk. Azt mutatjuk meg, hogy a magyarországi németek egy közösség, bárhol élnek is tagjai, szétszórta az országban.

Fuzik János:

A hazai szlovák közösség életében 2013-ban az oktatási intézményeink átvétele és felújítása volt az egyik legfontosabb feladat. Négy intézményt tartunk fenn: Békéscsabán, Szarvason, Tótkomlóson és Sátoraljaújhelyen. Természetesen mindenütt más a gond, más a feladat. Mátraszentimrén a helyi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat vette át az általános iskolát. Valójában öt kisközség fogott össze az iskoláért. Éppen oda készülünk, megnézzük, mit tudunk tenni, mire van szükségük. Az iskoláink felújítása rendben zajlott, idén 245 millió, jövőre 85 millió forint jut elsősorban energetikai felújításokra és korszerűsítésre. Kicseréljük a nyílászárókat a csupa üveg sátoraljaújhelyi épületben, befejeződik a békéscsabai oktatási központ felújítása és 2014 tavaszán egy TÁMOP-pályázat segítségével ugyancsak az energetikai felújítást kezdjük el az országos önkormányzat székhelyén, mintegy 14 millió forinttal. A tankönyvkiadásban is sikeresen pályáztunk, konzorciumot hoztunk létre tankönyvek, munkafüzetek, egyéb oktatási segédanyagok megjelentetésére.

Közgyűlésünk döntött a Budapesti Szlovák Gimnázium átvételéről is. Így szeretnénk javítani azon a népszámlálási adaton, mely szerint az anyanyelvi mutatónk lejjebb ment, miközben a hazai szlovákok száma megduplázódott, a 2001. évi 17 700-ról 35 000 fölé emelkedett. (Ennek tíz százaléka szlovák állampolgár.) Azért figyelünk tehát az oktatásra – jövőre már az öt, legintenzívebben tanító szlovák nemzetiségi oktatási intézmény az országos önkormányzat fenntartásában működik –, hogy az anyanyelvhasználat megint javuljon. Ezt szolgálja az hatékony támogatás is, melyet az anyaországtól kapunk, egyrészt vendégtanárok küldésével, másrészt az anyanyelvi hitélet támogatásával. A kormányközi testületként működő Szlovák–Magyar Kisebbségi Vegyesbizottság tett ajánlást arra, hogy evangélikus és katolikus papok, lelkészek tartsanak szerte az országban szlovák nyelvű miséket és erősítsék a hitéletet.

A másik fontos kérdés, mely a közösség tagjait foglalkoztatja, a felkészülés az országgyűlési és a nemzetiségi választásokra. Éppen ma bosszankodtam azon, hogy a Kossuth Rádió 180 perc című műsorában megszólaltatták a témában Gulyás Gergely képviselőt, de a riporter nagyon felkészületlen volt, rossz kérdéseket tett fel, amiket a képviselő sem javított ki! Pedig nagy szükségünk lesz a közszolgálati médiára a választásokra való felkészülésben, a regisztrációról szóló tájékoztatásban, hiszen aki most regisztrál, annak már ősszel, sőt később sem kell majd. Mi plakátokkal, szórólapokkal, személyes találkozókkal, választói gyűlésekkel készülünk a nemzetiségi választásokra, felvesszük a kapcsolatot a civil szervezetekkel, a fiatalokkal, online. Számítunk az Országos Választási Bizottság filmjére, s a minden háztatásba eljuttatni ígért Választási Füzetekre is. A szlovákok közgyűlése január közepén tárgyalja és állítja össze a listát az országgyűlési képviselőre. Úgy fogalmaznék, hogy matematikailag van esélyünk arra, hogy szlovák képviselőt válasszunk a parlamentbe, de valós reménye erre csupán a romáknak és a németeknek van. Én a szószóló intézményét is nagyon fontosnak tartom. Ha arra gondolok, hogy ez az intézmény már régóta működhetne – hiszen 1998-ban már felajánlották –, akkor most biztosan nem ilyen nemzetiségi országgyűlési képviselői választásokra készülnénk. Sokkal könnyebb ugyanis belülről lobbizni, mint kívülről, a parlament munkájában részt vevő polgármestereinktől esetlegesen értesülni fontos változásokról. Ilyen volt a szeptember végi önálló indítvány, mely a nem állami fenntartású közoktatási intézményeket sújtotta volna. Bennünket mínusz 50 millió forinttal, ami teljesen ellehetetlenítette volna a szlovák nemzetiségi oktatást. Ha az Országgyűlésben a szószólók fogják alkotni a Nemzetiségi Bizottságot, akkor ilyen helyzet már nem állhat elő.

Mayer Éva